

Ivan Zorec:

Na kvaatno sredo.

»Po čeljustih bi ga bil, če bi mi kdo rekel, da me je strah,« je dejal Poberè, ki je bil star kakor zemlja in je živel na kotu, kakor ne bi mislil nikoli umreti. »Ampak takrat so mi pa le šli lasje pokonci!«

»I, kaj pa je bilo?« so se začudili vasovavci. Še čevljar pred nizko zastirto svetiljko je odnehal v nabijanju in se je ozrl.

»Hudič sam je bil —.«

»Saj ga ni!« se je nasmehnil čevljar, ki je hodil v mladih letih nekaj po svetu in se marsičesa naučil, še celo nemško.

»Ti veš svojo, jaz pa svojo!« je odrezal starec in ječè prejezdil desno nogo čez levo koleno.

»Kar povejte, oče, kako je bilo!« je tiščal Ščitnikov hlapec, ki je rad poslušal take stvari.

»Kako je bilo —? Malo manj kakor šestdeset let je že tega. Pred božičem je bilo, brez zime skoraj in brez snega. Samo noči so bile nekaj ščetinaste. Rajnka mi je bila bolna, otroci pa majhni in živi kakor žerjavica, da sem jih komaj pod streho zganjal. Za vse sem bil sam: živini sem pokladal — sam; peč sem kuril in kuhal sem — sam; babnico in otroke sem stregel in čedil — sam; vse sam.«

»O bog pomagaj vendar!« je vzdihnila Goršela.

»Dà, taka služba ni za dedce. Kar sem v roko vzel, pa se mi je združnilo! Kajpak: precej trd in močan sem bil v parkljih. In ona — bog ji daj dobro, kjer je — je stokala od boleznì in od pogubečnosti, ko je videla čepinje in škodo.«

»Kaj niste imeli deklet ali kakšne ženske pri hiši?«

»Imel deklo, pa se je bila ravno takrat nekaj zavrgla in jo potegnila v Trst ali Reko, kaj vem, kam... No, pa sem dejal: babnica bi se spravila najprej speť na noge, če bi ji imel kaj dobrega dati. Ali kaj boš, če nimaš, kjer bi jemal? — Na, pa mi šine v glavo: zajca pojdi čakati! — ,Ti, Micka,‘ sem dejal babnici, ,saj boš kako nocoj, kajne? Otroci spijo vsi. Glej, tja-le v

Mandkov laz stopim malo, pa bom zdaj, zdaj tu; morda podrem kakovega zajca, da ti ga jutri pripravim.'

„Za božji čas!“ se ustraši ona. „Kvačna sredo je, velik greh bi bil, če bi plašil nocoj živali.“

„E, sredo je kakor vsaka druga sredo.“

„Francè, nikar! Noben lovec ne bi nocoj lovil, slehernega bi bilo groza.“

„O, mene ni bilo strah še nikoli!“ vijem jaz.

„Ne bo prav, Francè!“ straši ona.

Jaz pa sem že snel puško, na podu sem si brž natlačil vrečo ajdovih plev in sem jo ubral proti laz. Kar dobro se mi je zdelo! Najbrž sem se bil že preveč pobabil, ko nisem že dolgo nikamor prišel z doma. Kakor bi bilo včeraj, tako natanko še pomnim vse... Noč je bila mesečna, samo neki majhen oblak je včasih ponagajal visokemu mesecu. V laz sem za neko skalo sedel na vrečo in sem gledal po njivi; malo prej smo bili tam pobrali repo in zeljnate glave. Na tako njivo prav radi hodijo zajci paberkovat.«

»Obkorej pa je bilo?«

»Z doma sem šel morda ob desetih zvečer, morda kaj prej ali kasneje, čakal pa sem skoraj do polnoči.«

»Mene bi bilo strah —,« je nekdo zinil.

»Saj bi te bilo lahko. — Le čakajte: Tako sem sedel na plevah, v noge me je skušalo zebsti pa gledal sem. In vse tiho je bilo, čisto tiho. Ko bi se bilo vsaj v hosti kaj oglasilo ali pa v dolini: pa nič, nič! Kar sitno je bilo še meni. Babničine besede so mi sedele v ušesih. Zajca pa od nikoder in od nikoder. Ozrl sem se po zvezdah — šmarni križ je bil ravno nad Muljavo, mesec se je umaknil pod tisti sitni oblak, v dolino je legel čuden pomrk. Štiški samostan pa je belo gledal iz mraka in je bil velik in čisto obsejan z mesečino. Svetloba je lezla počasi na vse strani, oblak se je umaknil in — šencana reč! — za lučaj pred menoj je pokonci sedel velik zajec in me je gledal... gledal «

»Jehata! Jehata!«

»Počasi dvignem puško... pomerim... pomerim... Ko mislim sprožiti, že sedi vstric njega še drug velik zajec... Pomerim med oba... križani bog, zajcev je zmerom več, zmerom več...! Prekucujejo se... skačejo sem... skačejo tja... in zmerom več jih je in zmerom bliže so mi... Zdaj pomerim kar v sredo... zajcev je naenkrat vse živo in veliki so kakor psi...«

»Bog nas varuj: škratje so bili!«

»Nihče drugi ne! — He, pa ti stisnem puškico pod pazduho, klobuček v roko, pleve kar pustim in jo uprasnem: jarke in meje sem kar preskakoval!«

»Tak Vas je bilo vendarle strah?«

»Strah, močno strah! — Za seboj sem slišal, kako pošast drevi za menoj in kako preskakuje jarke in meje in vse in zmerom za menoj... Majhno živ sem bušil v hišo!

„Jezus nazarenski, kaj pa je?“ zjavka babnica.

„E nič!“ pravim. „Zeblo me je, pa sem tekel, da sem se ugre!“

Drugi dan, ko sem živini pokladal, se je oglasil pri meni Volar; saj je že bogu račun dal. Tisto leto ga je vzelo, ko je lan tako pozebel, da ga še za seme nismo imeli poſlej.

„I, Francè,“ pravi, „ne zameri, saj ne bom nikomur pravil: kaj pa je bilo, da si jo tako pobiral sinoči?“

„Kdo — jaz?“

„Ti, ti — za teboj sem jo cedil pa jaz! Še zdaj me je strah!“

Nerad, pa ni bilo drugače: vse sem mu povedal.

„Francè, meni je pela še huje. Glej,“ pravi, „pod lazom sem pa jaz čakal zajca. Okoli polnoči se mi zazdi, da raste za kozelcem neka senca ali kaj. Gledam... gledam... kaj ti je vendar tisto-le? O sakramokra: menih, pravi menih... v beli halji, s črnim predpasnikom gori do podbradka, na glavi s črnim široko-krajnim klobukom... menih, kakršne so poznali še moj rajnki stari oče v tem-le našem samostanu... Grozovito velik dedec: kozelc mu je bil komaj do prsi. In naravnost nadme in zmerom bliže... Naenkrat sem zaslišal, kako nad lazom nekdo teče. Zdaj me je oblil mrzel pot in prhnil sem kakor zajec iz detelje. Na prelazu sem baš še videl, kako si planil čez mejo in po trali za leščevjem. Bog ve, kaj je šele ta videl, sem si mislil in sem jo zdrsnil za teboj. Saj bi bil zavpil, pa od strahu nisem mogel; malo me je bilo pa tudi sram.

In tako sva se drevila! Veš, kaj...“

Nazadnje sva se smejala oba. Na kvatrno sredo naju pa ne bi bil nihče več spravil nikamor na lov.«

